

TÜRK ve JAPON NİNNİLERİNİN SÖZEL ve MÜZİKAL ANALİZİ¹

Çağatay Ege Şahin², Feyzan Göher³

Özet

Çocukları uyutmak, sakinleştirmek için söylenen ninniler, aynı zamanda içinden çıktıkları toplum ve söyleyen kişi hakkında önemli ipuçları barındıran kültürel değerlerdir. Betimsel karakterli bu çalışmada, 50 Türk ninnisi ile 50 Japon ninnisi arasında sözel analiz yapılmıştır. Ninnilerde yer alan renk, sayı vb. kelimeler ile motifleşmiş sözler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca ninnilerde değinilen konular (aşk, özlem gibi) vurgulanmıştır. Çalışmanın devamında amaçlı örneklem kapsamında seçilmiş 5 Türk ninnisi ile 5 Japon ninnisi arasında ses alanı, kullanılan seslerin dağılımı, ritmik ve melodik yapı bakımından analizler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma sonucunda, ninnilerin genel yapısı gereği, sözel ve müzikal açıdan sadelik, Türk ve Japon ninnilerinin ortak özelliği olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte kullanılan motifler, hitap şekilleri, kıyafetler bakımından toplumsal farklılıklar saptanmıştır. Ninnilerde yer alan meyve, çiçek, hayvan isimlerindeki büyük fark, coğrafi özellikleri net şekilde ortaya koymuştur. Ninniye söyleyen kişilerin ruhsal durumu ve değindikleri konular açısından da dikkat çekici farklılıklar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türk Ninnileri, Japon Ninnileri, Karşılaştırmalı Analiz.*

LYRICAL AND MUSICAL ANALYSIS OF TURKISH AND JAPANESE LULLABIES

Abstract

Lullabies sung to calm children are cultural values that contain important clues about the society and the people who sing them. In this descriptive study, lyrical analysis was conducted between 50 Turkish lullabies and 50 Japanese lullabies. Features such as colour, number, and motifs in lullabies have been examined comparatively. In addition, the topics mentioned in lullabies (love, longing, etc.) have been emphasized. In the continuation of the study, analyses have been made between 5 Turkish lullabies and 5 Japanese lullabies in terms of tessitura, distribution of sounds used, rhythmic and melodic structure.

As a result of the study, due to the general structure of lullabies, verbal and musical simplicity emerged as a common feature of Turkish and Japanese lullabies. However, social differences have been determined in terms of the motifs, clothes and the ways of addressing. The great difference in the names of fruits, flowers and animals in the lullabies clearly revealed the geographical features. Significant differences were also determined in terms of the mental state of the people who sing the lullaby and the issues they talked about.

Keywords: *Turkish Lullabies, Japanese Lullabies, Comparative Analysis.*

Giriş

Ninniler, genellikle kısa eserler olmalarına karşın, ait oldukları milletin özellikleri hakkında önemli ipuçları barındırabilirler. Temelde, bebekleri uyutma amacıyla söylenen bu sözlü ezgiler, söyleyen kişinin umutlarını, özlemlerini, beklentilerini, şikayetlerini, hatta toplumsal olayları yansıtan birer halk edebiyatı ürünüdürler.

¹ Bu çalışma, 18-19 Ekim 2019 tarihinde Azerbaycan/Bakü'de gerçekleştirilen "VI. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu"nda sunulmuş ve yayımlanmıştır. – This study has been presented and printed in the 6th International Children and Youth Literature Symposium, conducted during October 18-19 2019, in Azerbaijan/Baku.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Anvers Üniversitesi, Master of Digital Text Analysis, cagatay.e.sahin@gmail.com

³ Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, TMDK, Müzikoloji ABD, feyzan_goher@yahoo.com

Ninni, Genel Türkçe Sözlükte, “Bebeklerin uyumasına yardımcı olmak için söylenen türkü” olarak tanımlanmaktadır (Url1). Dünyanın pek çok kültüründe ninniler, çocukları sakinleştirmek ve uyutmak için söylenen manzum ya da mensur sözlerdir. Kendilerine özgü bir besteye söylenen bu halk kültürü ürünleri, yalnızca bebekleri uyutmak için değil, onları eğlendirmek, sevmek için de söylenir (Uğurlu 2014: 44). Bununla birlikte ninniler, söyleyen kişi için de bir terapi niteliği taşır.

Ninniye söyleyen kişi, bebek ile ninni aracılığıyla iletişim kurar. Genellikle annenin söylediği ninniler, söyleyenin iç dünyasını yansıtır. Mutlulukların, dertlerin paylaşılması, bebeğe ya da kişinin kendisine yönelik beklentiler, çeşitli durum veya kişilerden şikayetler ninnilerde yer alabilir. Bu nedenle ninniler, söyleyenin bulunduğu dünyaya yönelik önemli bilgiler sunar. Döneme ve bölgeye ilişkin âdetler, giyim tarzı, dil, düşünüş biçimi ve daha nice önemli veriyi ninniler aracılığı ile elde etmek mümkündür. Oluştukları kültür hakkında fikir sahibi olunmasına fırsat veren ninnilerden yemek, giyim kuşam, meslek tercihi, ev bark düzeni, inanç, davranış kabulleri hakkında tespitler yapılabilmektedir (Uğurlu 2014: 44).

Ninniler aynı zamanda bebeğin eğitimi için de önemli bir yere sahiptir. Temel dil becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesinde ninni, ilk kullanılan pedagojik malzemedir. Ninniler yumuşak bir ezgiyle söylendiğinden bebeği rahatlatıcı etkiye sahiptir. Çocuk için ninni, uykuya hazırlanma sesidir. Bu ses stresi azaltmakta ve nefes alıp vermeyi düzenlemektedir. Rahatlama neticesinde çocuk, anne ya da kendisine bakan kişiye karşı temel güven duygusu da kazanmaktadır (Gelişli ve Yazıcı, 2016: 3).

Ninniler genellikle sade bir dille söylenir. Bu özelliği ile ninniler, bebeğin anadil eğitiminin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Dil eğitiminin yanında ninniler, farkında olarak ya da olmayarak çocuğa normların aktarımı ve olumlu davranışlara yönelik birer temel ders vazifesi de üstlenebilir.

Çalışmanın Yöntemine İlişkin

Türk ve Japon ninnilerinde yer alan kelime, duygu ve durumların benzerlik ya da farklılıklarını ortaya koymak; melodik ve ritmik özellikleri açısından bilgiler sunmak bu çalışmanın temel amacıdır. Çalışma, literatür taramasına dayalı olan betimsel karakterli bir yapıdadır. Betimsel araştırmalar, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut halihazır durumu, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 14). Nitel karakterli bu çalışmada karşılaştırmalı analiz yöntemi izlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve İşlenmesi

Araştırmada veriler, kütüphane, kişisel arşivler ve İnternette tarama yolu ile elde edilmiştir. Ninnilerin seçilmesinde ülkelerin farklı bölgelerinden olması esas göz önünde tutulmuş; bu bölgelerdeki ninniler rastgele (random) yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmanın melodik ve ritmik kısmında ise amaçlı örneklem kapsamında, seçilmiş beşer ninni üzerinden ses alanı, ritmik yapı, melodik özellikler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Amaçlı örneklemin tespit edilmesi sırasında, ninni kaynaklarında ortak olan ve en çok bilindiği ifade edilen ninnilerin seçimi yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırma örnekleminde yer alan 50 Türk ve 50 Japon ninnisinde yer alan, farklı alt başlıklardaki kelimeler her ninnide bir kez olmak şartı ile sayılmıştır. Diğer bir ifade ile bir ninnide, aynı anlamda birden fazla kullanılan kelime, sadece bir kez kayda alınmıştır. Veriler, frekans (kullanım sıklığı) durumlarına göre sıralanarak, yorumlanmıştır.

Türk Kültüründe Ninni

Ninniler, pek çok kültürde olduğu gibi Türk kültüründe de önemli bir yere sahiptir. Kullanılan dilin yalınlığı ve konularının doğrudan hayattan geliyor olması, bu ninnileri halk edebiyatının önemli bir parçası haline getirmiştir.

Türk kültüründe ninniye ilişkin bilinen ilk yazılı tanımlamayı, Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan Divânu Lüğati't-Türk'te görmek mümkündür. Burada ninni için “Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için söylerler” denmek-

tedir (Atalay, 1986: 231). Daha sonraki dönemlerde de ninniler hakkında çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlarda çocuğun uyutulması esas kabul edilmekle birlikte, ninniye söyleyen kişinin de ruh halinin ninnilere yansıdığı düşüncesi de görülmektedir.

Türk ninnilerinde Türklere ait temel özellikleri görmek mümkündür. Türkler hareketli bir millet olduğu için Türkçede fiiller önemlidir. Ninnilerde fiillerin çokluğu dikkat çekecek derecededir. İlk göze çarpan zıt anlamlı fiillerdir. Beşikteki bebeğe ve evdeki çocuğa öğretilen fiillerin bazıları şöyledir: acıkmak-doymak, ağlamak-gülmek, almak-bırakmak, almak-vermek, artırmak-eksiltmek, atmak-tutmak, azalmak-çoğalmak, bağlamak-çözmek, batmak-çıkarmak, belemek-çözmek, bulmak-kaybetmek, büyültmek-küçültmek, doğmak-ölmek vb. (Demir, 2007: 10). Örnekleri arttırmak mümkündür.

Türk ninnilerinde başta hayvanlar olmak üzere doğa unsurlarından sıklıkla bahsedilir. Koyunlar, kuzular, atlar, kuşlar, çiçekler ve çeşitli ağaçlar birçok ninnide karşımıza çıkar. Bu durumun oluşmasında Türk insanının hayvanlarla çok iç içe olması ile birlikte, hayvanlar ve çıkardıkları seslerin sevimli bulunması, çocuğun hoşuna gidecek hayvan sesi taklitlerinin yapılması olmalıdır. Buna bir örnek aşağıda sunulmuştur:

Dam üstünde kediler
Murnav murnav dediler
Kızını yiyeceğiz dediler
Uyusun da büyüsün ninni
Tıpış tıpış büyüsün ninni (Eskişehir)

Geleneksel Türk halk kültürü ile yetişmiş bir anne, çocuğunu beşikte ya da kucakta avutup uyutacağı zaman bir yandan onu ritmik hareketlerle sallarken, bir yandan da bu ritme uygun özel bir ezgiyle ninni söyler. Bu şekilde ninni dinleyerek büyüyen çocuklar, ana diliyle birlikte, bir “tempo tutma” ve “ahenk yaratma” melekesini de geliştirirler (Kıraç, 1997: 38). Bu tempo genellikle kafiye ile sağlanır. Türk ninnilerinde kafiye genellikle “aaba” ya da “aaab” şeklindedir. “aab

a” kafiyesinde bir ninni:
Bahçelerde sümbül yavrum,
Gül dalında bülbül yavrum,
Hemen ağlayıp durma,
Anan yüzün güldür yavrum. (Bafra)

“aaab” kafiyesinde bir ninni:
Dandin dandin dasdana,
Danalar girmiş bostana,
Benim yavrum uyuya da uslana,
Ninni yavrum ninni! (Konya)

Japon Kültüründe Ninni

Japonca “ninni” sözcüğü 子守唄(komoriuta) sözcüğüne karşılık gelir. Bu sözcük, “çocuk koruma şarkısı” olarak çevrilebilir. Japon ninnilerinin gözlemlenebilir tarihçesi Edo Dönemi’ne (1603-1867) kadar gider. Tarihsel süreç içerisinde ninniler de hem dil hem de konu olarak değişim geçirmiştir. Köyden şehre göçün, Japonya’nın Batılı devletler ile yoğun ilişkiler içerisinde girmesinin ve sanayileşmenin izleri, Japon ninnilerinde kendini göstermiştir.

“Japon ninnisi” denildiğinde en bilindik ninnilerden birisi “Edo Ninnisi” (江戸の子守唄 Edo no Komoriuta)’dir. Bu ninni Edo’da (Günümüzde Tokyo) ortaya çıkmış ve diğer bölgelere yayılmıştır. Bu ninninin, Japon ninnilerinin kökünü oluşturduğu söylenir (Ogiwara,1985: 56). Birçok ninni gibi anonim olan bu ninni, yakın tarihte de etkisini göstermiş, çeşitli ses sanatçıları tarafından farklı melodiler ile seslendirilmiştir.

Geleneksel Japon müziği ve Batı etkisinin birleşimi olarak kabul edilebilecek “enka” müziğinde de Japon nin-

nilerinin izleri görülebilir. Teması memleket özlemi olan Shimabara Ninnisi (島原の子守唄 Shimara no Komoriuta) de farklı sözler ile birçok sanatçı tarafından seslendirilmiştir.

Japon ninnilerinde dikkat çeken özelliklerden biri, bu ninnilerin önemli bir kısmının çocuk bakıcıları tarafından yazılmış olmasıdır. Japonya'nın feodal dönemlerindeki bebek bakıcılığı geleneği, küçük yaşta evinden koparılarak zengin ailelerin evinde zorla çalıştırılan çocuklar ile şekil bulur. Zor şartlar altında çalışan çocuk yaştaki bu bakıcıların ağzından çıkmış ninniler de genellikle yaşadıkları sıkıntılar dile getirilir (Wells, 1997: 251). Neredeyse bütün Japonların kulak aşinalığının olduğunun söylenebileceği Itsuki Ninnisi (五木の子守唄 Itsuki no Komoriuta) de bunlardan biridir. En bilinen versiyonu şu şekildedir:

Itsuki Ninnisi

İşim Bon Festivali'ne kadar.
Eğer Bon Festivali erken gelirse eve erken dönebilirim.

Ben ölsem bile,
Kim benim için ağlar ki?
Yalnızca dağın arkasındaki ağustos böcekleri.
Kimse ağlamaz. Öldüğümde,
Lütfen beni yolun kenarına gömün.
Yoldaki insanlar bana çiçek bırakır.
Çiçek de kamelya olsun.
Gök de bana yağmur versin.

Bebek bakıcıları genellikle 5 ile 12 yaş arasındaki kızlardan seçilmekteydi. Japonya'daki bebek bakıcılarının zor durumu, arsa sahibine kiranın bir kısmını ödemek için çalışmaya giden Masuda Sayo'nun çocukluğu hakkındaki sözlerinden anlaşılabilir:

“Gündüz vakti dahi soğuktu. Bebeği sırtımda taşıırken sırtım soğuk değildi ama ayaklarım donuyordu ve yılın en soğuk vakti bile çorap vermiyorlardı. Tek ayağım üstünde dururken diğer ayağımı, bacağımın arasına sokup ısınmaya çalışmaya alışmıştım. Zaman zaman ayak değiştiriyordum. Tek ayak üstünde durma şeklim yüzünden bana “Turna” diyorlardı.” (Masuda, 1959: 139).

Fotoğraf Grubu 1. Japon Bebek Bakıcısı Çocuklar (Komiri Nursemaid- Url2:mejishowa.com)

Çocuk yaştaki Japon bebek bakıcılarına ilişkin görseller, eski Japon kartpostallarına da konu olmuştur. Bebek bakıcılarının yazdığı ninniler, doğal olarak annelerin yazdığı ninnilerden daha farklı içeriklere sahiptir. Bu ninnilerde bebeğin geleceğine yönelik beklentilerden çok kendi hayatı veya çocuğun artık ağlamaması isteği ön plandadır.

Türk ve Japon Ninnilerinin Sözel Analizi

Araştırmanın bu bölümünde sözel analiz sonucu elde edilen bulgular sergilenmiştir.

Tablo 1. Türk ve Japon Ninnilerinde Renkler

Renkler	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)	Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Ak / Beyaz	3	1
Kırmızı	-	3
Kara	3	-
Ala	1	-
Kızıl	-	1
Sarı	1	1
Toplam	4 renk, 8 kez kullanılmıştır	4 renk, 6 kez kullanılmıştır

Tabloda görüldüğü üzere, Türk ve Japon ninnilerinde toplam 6 renk kullanılmıştır. Türk ninnilerinde en fazla ak ve kara kelimeleri saptanmıştır. Japon ninnilerinde ise en fazla kırmızı renk yer almaktadır.

Türk Halk Edebiyatında ak ve kara, sık sık motifsel anlamlar yüklü olarak karşımıza çıkarlar. Türklerde temizliğin, arılığın, olgunluğun, ışığın, masumiyetin, adaletin simgesi olan beyaz (ak) (Ögel, 1984: 377; Çoruhlu, 2002: 190), Türk Halk edebiyatında pek çok kez güzelliğin motifleştirildiği bir unsur olarak karşımıza çıkar (Öztürk, 1998: 263). Kara da Türk Halk Edebiyatında çok kullanılmaktadır. Bu renge pek çok yan anlam yüklenmiştir. Kara, Türk mitolojisinde de önemli bir yere sahiptir. Siyah renk, Türk destan ve halk edebiyatında sık sık yer alır. Siyah, Türklerde kuzeyin ve toprağın simgesi (Ögel, 1984: 444); şiddet ve güç timsali olarak kabul görmüştür (Çoruhlu, 2002: 183). Bunlarla birlikte siyah renk, kötü olayların da simgesidir. Kara, Türk toplumunda kötü kader, kötü şans gibi (kara bahtı, kara yazı vb.) anlamlara sahiptir. Kara bağlamak, karalara bürünmek ise yas göstergesidir. İncelenen 50 Türk ninnisinde ak kelimesi, kese, kale ve koyun kelimelerini nitelerken kullanılmıştır. Bu kullanımlar, gerçek anlamındadır ve motifsel bir özellik görülmemektedir. Kara ise kuş, koyun ve balık kelimelerini nitelemiştir. Bu kullanımlardan kara balık, içinde bulunan kötü bir durumu nitelerken: “Kara balık yuttu beni” ifadesi içinde yer alır. Bu da Türk kültüründe kara renge yüklenen olumsuz ifadeyi yansıtmaktadır.

Japon kültüründe kırmızı renk genellikle “aka” (赤) ile ifade edilir. Japon kültüründe kırmızı renk güç, tutku, fedakârlık ve kan gibi birçok anlama sahiptir. Ayrıca birçok kültürün aksine güneş, sarı değil kırmızı renk ile ifade edilir. Kıyafetlerden yemeklere, festivallerden kullanılan tabirlere kadar kırmızının pek çok kullanım alanı vardır. Yoğun duygular da hep kırmızı ile ifade edilmiştir. Japon ninnilerinden birinde kırmızı renk, havlayan köpek için kullanılmıştır.

Beyaz renk ise Japon kültüründe, çoğu kültürde olduğu gibi saflığı ve temizliği yansıtır. Dürüstlüğü simgeleyen beyaz, bunun yanında ölümü de işaret eder. Cenazelerle özdeşleştirilen beyaz renk, özellikle de kimononun obisinin rengi ise cenazeyi belirtir. Bunun yanında kimonosu beyaz ama obisi renkli ise düğüne gidiyor olması olasıdır.

Kırmızı ve beyaz renklerin kendi başlarına kullanılmalarının yanı sıra ikili olarak kullanıldığı durumlar da çoktur. Japonya'nın iki temel rengi olan kırmızı ve beyaz, genellikle mutluluğu ifade eder ve önemli törenlerde kullanılır (Washio: 56).

Daha az kullanıma sahip olan renklere bakıldığında, Türk ninnilerinde ala keçi, sarı altın tamlamaları; Japon ninnilerinde ise beyaz kedi, sarı ay, kızıl ruj tamlamaları yer alır. Ruj, geleneksel Türk ninnilerinde rastlanmayacak bir kelimedir.

Çalışmanın devamında, incelenen 100 ninnide yer alan çiçek isimlerine yönelik bulgular sunulmuştur:

Tablo 2. Türk ve Japon Ninnilerinde Çiçekler ve Güzel Kokulu Bitkiler

Çiçekler	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)	Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Gül	3	-
Sümbül	2	-
Reyhan	1	-
Kiraz çiçeği	-	1
Kamelya	-	1
Nilüfer	-	1
“Çiçek”	1	2
Toplam	4 çiçek adı, 7 ninnide kullanılmıştır	4 çiçek adı, 5 ninnide kullanılmıştır

Tablo 2’de görüldüğü üzere, Türk ve Japon ninnilerinde kullanılan çiçek isimleri, coğrafi farklılığı net şekilde gözler önüne sermektedir. Bununla birlikte kültürel olarak çiçeklere yüklenen özel anlam farklılıkları da dikkat çekmektedir. Bu kültürel farklılığı net şekilde ortaya koyan çiçeklerin başında gül gelmektedir.

Gül, Türk Halk Edebiyatı ve Divan Edebiyatı’nda tartışmasız şekilde öne çıkan çiçektir. Sevgi ve aşk duygusu ile ilintili olarak kullanılabilen gül, güzelliğin simgesi, sevgilinin yüzü gibi anlamalarda da görülebilmektedir. Gençlik çağı, gül goncası ile; olgunluk ise açılmış gül ile simgeleştirilmiştir (Öztürk, 1998: 268-269). Gül Tasavvufta peygamberin simgesi olarak da kabul edilir. Dolayısıyla türkü sözleri, şiirler ile birlikte ninnilerde de geniş bir kullanım alanına sahiptir. İncelenen 50 Türk ninnisinin üçünde gül kelimesi saptanırken; Japon ninnilerinin hiç birinde gül kelimesine rastlanmamıştır.

Tablo incelendiğinde Türk ninnilerinde saptanan çiçeklerin hiç birinin Japon ninnilerinde yer almadığı; aynı şekilde Japon ninnilerinde tespit edilen hiçbir çiçeğin de Türk ninnilerinde saptanmadığı görülmektedir. Türk ninnilerinde sümbül ve reyhan (güzel kokulu bitki) yer alırken; Japon ninnilerinde motifleşmiş bir çiçek olan kiraz çiçeği ile kamelya ve nilüfer çiçekleri saptanmıştır. Bu durum coğrafi farklılık ile kültürel anlam yükleme farklılığını da yansıtmaktadır.

Japon toplumu için “sakura” yani kiraz çiçeği çok büyük önem taşır. Faniliğin, hayatın geçiciliğinin ve yenden doğuşun sembolü olan sakura, yalnızca kadınsı bir güzelliği değil, Japon savaşçıların da sembolü olmuş, Zen Budizm’inin Japonya’daki imgelerinden biri haline gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı zamanında da milliyetçi duyguları harekete geçirmek için kullanılmıştır (Ohnuki-Tierney, 2002: 9-10). Japon kültürü için böylesine önemli olan bir imge, ninnilerde de yerini bulmuştur. İncelemiş olduğumuz ninnilerden birinde “sakura”nın, bebeğin suratının pembeliğine benzetme yapılırken kullanıldığı saptanmıştır.

Japon kültüründe yeri geçen bir diğer önemli çiçek ise kamelya (椿 tsubaki)’dır. Japonya’nın ilk yazılı kaynaklarından “Nihonshoki” (日本書紀)’de ve Japon klasik edebiyatının başlıca eserlerinden biri olan “Genji’nin Hikayesi” (源氏物語)’nde adı geçen kamelya, alçakgönüllülüğün ve takdirin sembolü olmuş ve genellikle sevgiliye verilmiştir.

Ancak, hassas oldukları ve ağaçtan düştükleri için hastalara verilmez. İncelenen 50 Japonninnisinde kamelya saptanmışken Türk ninnilerinde karşılaşılmamıştır. Türk ve Japon ninnilerinde yer saptanan hayvan isimleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 3. Türk ve Japon Ninnilerinde Hayvan Adları

Hayvanlar	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)	Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Koyun	5	-
At	3	2
Kedi	1	2
Kuzu	1	-
Domuz	-	1
Deve	1	-
Köpek	-	1
Tilki	-	1
Bülbül	1	-
Ağustos böceği	-	1
Böcek	-	1
Sincap	-	1
Toplam	6 hayvan, 12 kez kullanılmıştır	8 hayvan, 10 kez kullanılmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere incelenen 50 Türk ninnisinde 6 farklı hayvan ismi 12 ninnide kullanılırken; 50 Japon ninnisinde 8 farklı hayvan adı 10 ninnide saptanmıştır. Her iki grupta da 2 hayvan hariç saptanan tüm hayvanlar birbirinden farklıdır. Türk ninnilerinde en fazla kullanılan hayvan adı koyundur. Koyun Türk ninnilerinde ve türkülerinde sık sık anılır. Kara koyun, ak koyun gibi tamlamalar içinde görülen koyun, ninnilerde koyun – kuzu kelimeleri ile anne ve çocuğu kastederek yer alabilmektedir. İkinci kullanım sıklığına sahip olan at ise her iki kültürün ninnilerinde de görülmüştür. At, Türk Halk Edebiyatında en fazla ismi geçen hayvanlar içinde gelir. Bu durum, yakın zamana kadar atın binek hayvanı olarak ve taşımada etkin rol alması; Türkler için binlerce yıldır kutsal ve değerli kabul edilmesi ile yakından ilişkilidir. At, Japon kültüründe de yüzyıllarca Japon toplumunun bir parçası olmuştur. Antikiteden beri atın Japon kültürü için manevi bir önemi vardır. Şinto inancına göre kutsal ruhlar insan dünyasında at üstünde belirir ve bazen de atlar sunaklarda adak olarak kurban edilirdi. Atın Japonlar tarafından ehlileştirilmesi M.S. 4. yüzyıl sonlarını bulmuştur. At, hem yük taşıma, hem savaş aracı hem de yarış amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca attan yapılan tahta oyuncaklar bugün bile tüm Japonya’da meşhurdur.

Japon ninnilerinde at ile aynı kullanım sıklığına sahip olan bir diğer hayvan ise kedidir. Kedi, Türk ninnilerinde ise bir kez kullanılmıştır.

Japon kültürü için kediler sembolik bir önem taşır. Japonya’da kedi kültürü denilince akla ilk gelen, “Maneki Neko” yani “İyi şans kedisi”dir. Genellikle oturan ve tek elini kaldırmış olarak betimlenen bu kedi figürü, bugün de Japonya’da pek çok iş yerinde ve evde bereket getirdiği inancıyla kullanılır. Ayrıca kedilere yönelik Şinto tapınakları da bulunmaktadır.

Japon kültüründe önemli bir yere sahip hayvanlardan biri de tilkidir. Japonca “kitsune” (狐) olan tilki, birçok Japon hikayesinde oldukça zeki hayvanlar olarak resmedilmiştir. Ayrıca çoğu hikâyede tilkilerin doğa üstü güçlere sahip olduğu görülebilir. Öyle ki bazı eski inanışlara göre bütün tilkiler insan formuna bürünebilirler. Halk edebiyatında bazen tilkilerin bu özelliği, etrafındakileri kandırmak için var olduğu betimlense de bazen de insanların fedakâr korumaları,

arkadaşları ve hatta sevgili ve eşleri olarak karşımıza çıkar. Ayrıca bir tilkinin ne kadar çok kuyruğu varsa -ki dokuz kuyruğa kadar çıkabilir- o kadar yaşlı, bilge ve güçlü olduğuna inanılır. Tilkilerin zeki ve nüfuzlu olduklarına inanç, onların tanrısal oldukları inancına ve adaklar adanmasına neden olmuştur. Japon tilki mitleri kökenini Çin mitolojisinden alır (Gubler, 1974: 121).

Türk ninnilerinde birer kez saptanan deve, köpek, bülbül kelimeleri Japon ninnilerinde hiç görülmezken; Japon ninnilerinde görülen tilki, ağustos böceği, böcek ve sincap da Türk ninnilerinde saptanmamıştır.

Bülbül, Türk edebiyatının gözde kuşlarından birisidir. Edebiyatımızda bazen dertli ötüşüyle, bazen gülün sevgilisi oluşuyla, bazen de tasavvufta bir simge olarak karşımıza çıkar (Selvi, 2008: 8). Türkü ve ninnilerde de bülbül ve gül ilişkisini görmek mümkündür.

Türk ve Japon ninnilerinde hayvanların kimi zaman renk sıfatları ile nitelendirildiğini görmek mümkündür. Ak at, ak koyun, kara koyun; kırmızı köpek, beyaz kedi gibi.

Türk ve Japon ninnilerinde yer alan meyve isimleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 4. Türk ve Japon Ninnilerinde Meyve Adları

Meyveler	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)	Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Armut	2	-
Kavun	1	-
Ayva	1	-
Yenidünya meyvesi	-	1
Balmumu meyvesi	-	1
Elma	-	2
Toplam	3 meyve, 4 ninnide kullanılmıştır	3 meyve, 4 ninnide kullanılmıştır

Tablo 4, Türk ve Japon ninnilerindeki coğrafi farklılığı gözler önüne net şekilde seren bir görünüme sahiptir. Her iki grupta da 3 farklı meyve adı dörder ninnide işlenmiş olsa da, bu meyvelerin hiç birisi aynı değildir.

Türk ninnilerinde iki kez armut, birer kez kavun ve ayva kelimeleri yer alırken; Japon ninnilerinde yenidünya, balmumu ve elma meyveleri işlenmiştir.

Kıyafet ve aksesuarlar, ait olunan kültüre ilişkin önemli ipuçları barındırabilirler. Bu amaçla 100 ninnide kıyafet ve aksesuarlara yönelik de bir inceleme yapılmıştır. Buna ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5. Türk ve Japon Ninnilerinde Kıyafet ve Aksesuarlar

Kıyafetler	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)	Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Çarık	1	-
Kuşak (obi)	-	3
Kimono	-	1
Jojo (terlik)	-	1

Türk ve Japon ninnilerinde sınırlı sayıda kıyafet / aksesuar adı saptanabilmektedir. Türk ninnilerinde bir kez çarık; Japon ninnilerinde ise bir kez ayağa giyilen jojo terliği, üç kez kuşak ve bir kez kimono adları yer almaktadır. Saptanan az sayıda kelime bile kültürel farklılıkları gözler önüne sermektedir.

Kimono özel bir kıyafetin adı olabileceği gibi Japoncada “kıyafet” ya da “giyilen şey” anlamına gelir. “T” şeklinde uzunca bir giysi olan kimono, ayak bileklerine kadar iner. Cenazeler dışında her daim sol yakası sağ yakasının üstüne gelecek şekilde giyilen kimono, “obi” denilen kuşak ile sıkılaştırılır. Kimono, genellikle geleneksel terlik olan “zōri” ya da “geta” ile giyilir.

Türk ve Japon ninnilerinde yer alan yiyecek ve içecekler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Türk ve Japon Ninnilerinde Yiyecek ve İçecekler

Yiyecek-içecekler	Türk ninnilerinde kullanım sıklığı (f)	Japon ninnilerinde kullanım sıklığı (f)
Çay	-	3
Et	1	1
Onigiri	-	2
Halka şeker	1	-
Şekerli lokum	1	-
Badem	1	-
Toplam	4 besin, 4 ninnide kullanılmıştır	3 besin, 6 ninnide kullanılmıştır.

Türk ve Japon ninnilerinde yer alan yiyecek ve içecek isimleri de coğrafi ve kültürel farklılığı yansıtmaktadır. Türklerin beslenmelerinde çok önemli bir yer tutan et⁴ ve çocukları uyuturken onları eylemek için söylenen tatlı besinler halka şeker, şekerli lokum ile badem Türk ninnilerinde yer almıştır. Türk kültüründe de önemli olmakla birlikte çay, Türk ninnilerinde yer almamış; bununla birlikte Japon kültüründe törensel bir uygulamaya da sahip olan çay, 3 ninnide geçmiştir. Ayrıca, üçgen şekline getirilen ve genellikle nori adı verilen deniz yosununa sarılmış bir Japon yemeği olan onigiri de iki Japon ninnisinde saptanmıştır. Onigiri, Japon kültüründe önemli bir yere sahiptir (Masaharu, 1989: 266). Japon edebiyatının önemli eserlerinden XI. yüzyılda yazılmış Murasaki Shikibu'nun Günlüğü'nde (紫式部日記)

Murasaki Shikibu Nikki) insanların “pirinç topları” yediği anlatılır (Takagi, 1966: 455). Bu, onigirinin çok eski zamanlardan beri Japon toplumunda yer edindiğini göstermektedir.

Türk ve Japon ninnilerinde yer alan yeryüzü oluşumları mekân isimleri aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 7. Türk ve Japon Ninnilerinde Yeryüzü Oluşumları ve Mekânlar

Mekânlar	Türk ninnilerinde kullanım sıklığı (f)	Japon ninnilerinde kullanım sıklığı (f)
Dağ	-	3
Ev	4	3
Göl	1	1
Konak	1	-
Toplam	3 mekân adı, 6 ninnide kullanılmıştır	3 mekân adı, 7 ninnide kullanılmıştır

4 Bu tabloda yer verilen et, Tablo 9'da yer alan ve çocuğun kilo alması temennisiyle söylenen “et olsun” ifadesindeki et değildir. Gıda maddesi olarak ayrı bir ninnide yer alan et kelimesidir.

Tabloda görüldüğü üzere Türk ninnilerinde 4 kez ev, birer kez göl ve konak isimleri; Japon ninnilerinde ise 3 kez dağ, 3 kez ev ve 1 kez göl kelimesi kullanılmıştır. Japon toplumu için dağ, çok önemli bir yere sahiptir. Ülkenin sembolü olan Fuji Dağı her yıl çok sayıda yerli ve yabancı turist çekmektedir. Japon kültüründe çok önemli bir yere sahip olan Fuji Dağı, Şinto inancına göre de toprak tanrısının doğduğu yerdir. Bunun yanında Japonya'daki birçok bölge, ismini yakınlardaki bir dağdan alır. Türk kültüründe de dağlara yüklenen pek çok yan anlam ve eski Türk inancı ile bağlantılı göndermeler vardır. Ancak incelenen örnekte dağ kelimesi yer almamıştır.

Ninnilerde saptanan duygusal durumlara geçmeden evvel, saptanan diğer nesnelere ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. Türk ve Japon Ninnilerinde Çeşitli Nesnelere

Nesneler	Türk ninnilerinde kullanım sıklığı (f)	Japon ninnilerinde kullanım sıklığı (f)
Davul	1	4
Sho flütü	-	3
Beşik	3	1

Türk ve Japon müziğinde son derece önemli bir yere sahip olan davul, 1 Türk ninnisinde ve 4 Japon ninnisinde yer almıştır. Her iki kültürde de dîni ve askerî müzik ile birlikte geleneksel müziklerde davulun önemli bir yeri vardır. Bu durum, ninnilere de yansımıştır. Japon çalgısı sho flütü 3 ninnide yer alırken; beşik 3 Türk ninnisinde ve 1 Japon ninnisinde saptanmıştır.

Sho flütü, Nara dönemi (710-794) yıllarında Çin'den Japonya'ya gelmiş bir üflemeli enstrümandır. Atasının Çin enstrümanı "sheng" olduğu söylenir fakat sho boyut olarak daha küçüktür (The Metropolitan Museum, 2017: 1). Sho flütü, Japon ninnileri içerisinde en ünlülerden "Edo Ninnisi"nde de geçmektedir.

Ninnilerin bebekleri uyutma amacı ile söylenmesi, beşik kelimesi ile sık karşılaşılmasını anlaşılır kılmaktadır. Bebeklere nazar değmemesi için beşiğe ayna, at kuyruğu, kurt dişi gibi nesnelere asılması Türk dünyasında sık görülen bir gelenektir.

Giriş kısmında da belirtildiği üzere, ninnilerde ninni söyleyen kişinin kendisine ya da bebeğe ilişkin çeşitli temenniler yer alabilir. Tablo 9'da buna ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 9. Türk ve Japon Ninnilerinde Temenniler

Temenniler	Türk ninnilerinde kullanım sıklığı (f)	Japon ninnilerinde kullanım sıklığı (f)
Uyusun	13	6
Ağlamasın	7	6
Büyüsün	6	1
Dua	2	-
Asker olsun, askere gitsin	2	-
Mekteplere gitsin	1	-
Cebi parayla dolsun	1	-
Annesine baksın	1	-
Devleti kurtarsın	1	-
Et olsun (et ver)	1	-
Temiz yürekli olsun	1	-
Beddua	5	-

Giriş kısmında belirtildiği gibi, ninniler çoğu zaman söyleyenin bebek için ya da kendisi için istediği şeyleri ve yakınmaları dile getirmek amacıyla kullandığı bir araç olmuştur. İncelemiş olduğumuz ninniler arasında da bebeğin çabucak uyumasına ve büyümesine yönelik temennilerle sıkça karşılaşmıştır. Ayrıca çocuğun ağlamaması isteği sıkça dile getirilmiştir. Bunun yanında Türk ninnilerinde ninni aracılığıyla Tanrı'dan bir şeyler dileme, dua ya da beddua etme durumları da saptanmıştır. Çocuğun uyuması temennisine Türk ninnilerinde 13 kez, büyümesine dair temenniye ise 6 kez rastlanmıştır.

Tablo 9 incelendiğinde, Türk ninnilerinde çocuğun geleceğine yönelik ifadelerin çokluğu dikkat çekmektedir. Gelecekte edineceği meslek, büyüüp annesine bakması gibi istek ve dilekler Türk ninnilerinde görülürken; çocuğun uyuması ve büyümesi her iki kültürde de işlenmiştir. Bu farklılığın oluşmasında Japon ninnilerinin önemli bir kısmının bebek bakıcıları tarafından yazılmış olması gösterilebilir. Çünkü o, kendi işini yapmaktadır ve kan bağı bulunmayan çocuğun gelecekte edineceği meslek onun için önemli bir durum değildir. Bununla birlikte Türk aile yapısında, çocukların her kararında ailenin etkin rol oynaması da etken olmuş olabilir.

Türk ninnilerinde görülen beddua ise çocuğa yönelik değil; daha çok kayınvalide ve uzakta bulunan kocaya yöneliktir. Bazen de çocuğuna karşı olan tehditlere beddua edilir.

Tablo 10. Türk ve Japon Ninnilerinde Aile Üyeleri

Aile üyeleri	Türk Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)			Japon Ninnilerinde Kullanım Sıklığı (f)
Ana / anne	Ana	6	7	4
	Anne	1		
Bakıcı	-			13
Baba	14			2
Dayı	4			-
Amca	1			-
Dede	1			-
Üvey anne	1			-
Kayınvalide / kaynana	1			-
Toplam	7 aile üyesi, 29 ninnide yer almıştır			3 aile üyesi, 19 ninnide yer almıştır

Çalışmanın Giriş kısmında da söz edildiği üzere, Japon ninnileri ile Türk ninnileri arasındaki en önemli farklılıkların başında, ninnileri yakan yani ilk kez söyleyen kişiler gelmektedir. İfadelerden anlaşıldığı kadarıyla Türk ninnilerinin hemen hemen hepsini anneler söylerken; Japon ninnilerinin önemli bir kısmını bebek bakıcıları söylemiştir. Türk ninnilerinde ninni söyleyen kişi olan anne, 6 kez ana, 1 kez anne kelimeleri ile zikredilirken; annenin özlediği ya da şikayetlendiği baba 14 farklı ninnide saptanmıştır. Oysa Japon ninnilerinde baba sözü 2 farklı ninnide yer almıştır. Japon ninnilerinde bakıcı, kendinden 13 ninnide söz etmiştir. Türk ninnilerinde anne, özlediği erkek kardeşinden söz etmektedir. Bu nedenle Türk ninnilerinde dayı kelimesi de sık görülen karakterlerden biridir. Türk ninnilerinde yakınılan bir kişi olarak üvey anne de dikkat çekmektedir.

Tablonun Toplam kısmı, önemli farkı göstermektedir. Türk ninnilerinde 7 aile üyesi 29 ninnide yer alırken; Japon ninnilerinde 3 aile üyesi 19 ninnide yer almıştır. Ancak bunlardan birisi aslında aile ile kan bağı olmayan bakıcıdır. Bakıcı kendisinden 13 ninnide söz etmiştir. Bu durumda 2 aile üyesinin 6 ninnide söz edildiğinden de bahsetmek mümkündür.

Müzikal Analiz

Genellikle kısa eserler olan ninniler pek çok kez makamsal ya da tonal net karakterler ortaya koymayabilir. Ancak yine de yakın oldukları diziler, ritmik kalıplar, ölçü anahtarları, ses hareketlerinin niteliği, sık kullanılan ses bölgesi (tessitura) gibi özellikler açısından incelenebilirler.

Türk Ninnilerinin Analizi

Türk ninnileri içinde belki de en bilindik olanı ve en geniş coğrafyada söylenilene “Uyusun da Büyüsün” bir diğer adıyla “Dandini” adlı ninnidir. Bu ninni, hicaz makam dizisi özellikleri gösterir. Okunduğu yere göre değişiklik göstermekle birlikte donanımda si bemol ve do diyez seslerini alır ve bu hali ile la (dügah) kararlıdır. Ninni, sol (rast) ile la (muhayyer) perdeleri arasında 13’lü bir aralığa sahiptir. Bununla birlikte la-mi arasındaki beşli aralık, yoğun kullanılan ses bölgesidir. Sekizlik, dörtlük, onaltılık notalar ve noktalı sekizlik ihtiva eden ninni, ritmik açıdan sadelik gösterir. Süsleme yapılan bir yerde altmışdörtlük nota yer alır.

Adana Yöresinde yaygın olarak söylenen Nenni ise serbest ritimle yazılmıştır. Eser ağıt formundadır. İnci karakterli olan eser, donanımında değiştirici işaret bulundurmaz ve mi kararlıdır. Eserde dörtlük, sekizlik, onaltılık notalar, noktalı notalar ve üçlemeler vardır. Ritmik açıdan orta zorluktadır. Mi-mi arasında bir oktavlık alana yayılmış olan eserde si-re arasındaki üçlü aralık en sık kullanılan ses bölgesidir. Küçük ve büyük ikili aralıklar sık kullanılmıştır.

Ankara’dan derlenmiş olan Nenni Yavrim Nenni adlı türküde donanımda si bemol yer alır. 4/4’lük ölçü anahtarı ile yazılmıştır. Karar sesi olan sol (rast) nile re (neva) arasında beşli aralıkta yazılan eser, dar ses alına rağmen oldukça fazla süsleme içeren ritmik yapısı ile dikkat çeker. Bu süslemeler, altmışdörtlüğe varan küçük süre değerlerinin bulunmasına neden olmuştur. Süslemeler genellikle küçük ve büyük ikili inen ve çıkan ezgiler içinde yer alır. Tek hece üzerinde pek çok notanın yer aldığı melizmatik yapı görülür.

Yaygın görülen bir diğer ninni, farklı bölgelerden benzer şekilleri derlenmiş olan “Bebeğin Beşiği Çandan” adlı ağıt ninnidir. 2/4 ölçü anahtarı ile yazılan eserde si 2 koma bemol yer almaktadır. La kararlı olan eser, incici özellik gösterir. Yazıldığı yeri esas alırsak –ki okunduğu yer değişebilir- la (dügah) ile la (muhayyer) arasında bir oktavlık ses genişliğine sahiptir. Donanımda olmasa da, geçici olarak fa diyez sesi 9 kez kullanılmıştır. Bu hali ile hüseyini dizisi özellikleri gösterir. Diğer Türk ninnileri gibi yakın ses hareketleri hakimdir. Karar sesi la (dügah) 26 kez tekrar edilmekle birlikte, do (tiz çargah)26, re 46, mi 26 ses tekrarı ile “tessitura”yı (yoğun kullanılan ses bölgesi) oluşturmaktadırlar.

“Nennen Diyen de Beleyim” adlı türkü Uşak yöresinden derlenmiştir. 5/8’lik aksak ritme sahiptir. 2+3 düzümü ile yazılmıştır. Donanımda fa diyez yer almaktadır. İnci karakterlidir. Ninnide onaltılık, sekizlik, noktalı sekizlik ve dörtlük nota değerleri vardır. Yazıldığı yer do – sol arasında beşli aralıkta yazılmış olmakla birlikte, melizmatik yapı sergiler ve tek hece ile çok sayıda notanın işlendiği görülür. Süslemeler içinde otuzikiliğe varan kısa ses değerleri vardır.

Japon Ninnilerinin Analizi

Edo Ninnisi, anonim bir ninnidir. 4/4 lük ölçü anahtarı ile yazılmıştır. Re kararlıdır. Re- do arasında yedili ses alanına sahiptir. Sol sesinde geçici bir karar yapar. Ninni geleneksel Japon müziği ile paralel şekilde pentatoniktir. Dolayısıyla eserde yarım ses aralıkları kullanılmamıştır. Re sesi 4, mi 3, fa 0, sol 5, la 6, si 0, do 2 kez kullanılmıştır. Görülüşü üzere mi’den fa sesine ya da si’den do sesine geçiş, yani küçük ikili kullanımı bulunmaz. Oysa Türk ninnilerinde küçük ve büyük ikili aralıklar oldukça sık yer alır. Eserde sekizlik, dörtlük, iki dörtlük ve noktalı iki dörtlük süre değerleri vardır. Sade bir ritmik yapıdan söz edilebilir. Eser silabik özellik gösterir. Yani bir heceye karşı bir nota görülür.

Takeda ninnisi, sebare ölçü içinde yazılmıştır. Donanımda si bemol vardır. Re minöre yakın özellikler gösterir. Önce çıkıcı, ardından incici yapıdadır. Do ile la arasında 13’lü ses alanına sahiptir. Ninnide Türk ninnilerinde görülmeyen hızlı yükselişler görülür. Örneğin ninnin üçüncü ölçüsünde re sesinden 12 ses üzerindeki la sesine sıra ve atlamalı seslerle ani bir çıkış vardır. Bunun, geleneksel Japon müziğinde sevilen bir müzikal motif olduğunu söylemek yanlış

olmayacaktır. Ninnide yer alan mordan (bir sesin üst sesi ile süslenmesi) yine geleneksel Japon müziğinden izler taşır. Ninnide onaltılık, sekizlik, dörtlük ve noktalı iki dörtlük süreler tespit edilmiştir. Pentatonik özelliği ile de geleneksel Japon müziğini yansıtır.

Nennee ko, isimli ninni de diğerleri gibi anonimdir. Donanımında iki diyez bulunur ve do kararlıdır. Kalın ve ince si arasında bir oktavlık ses genişliğine sahiptir. Melodik yapı içinde küçük ve büyük üçlü atlamalar sık yer alır. Pentatonik tınlar yer alsa da, eser incelediğimiz ilk iki ninni gibi tamamen pentatonik değildir ve yarım sestten oluşan aralıklar içerir. Sekizlik, dörtlük, noktalı dörtlük, iki dörtlük, noktalı iki dörtlük süre değerleri içinde sade bir ritmik yapı vardır. Eser silabik özelliindedir.

Itsuki ninnisi, donanımda tek diyeze sahiptir. Mi minöre yakın bir yapıdadır. Mi kararlıdır. Si ve mi arasında 11'li ses alınaya yayılmıştır. Onaltılık, sekizlik, dörtlük ve noktalı iki dörtlük süre değerleri olan ninni genel itibariyle sade bir ritmik karakter taşır.

Japonya'da çok yaygın bir ninni olan Şimabara, donanımında iki bemol barındırır. Sol minöre yakın görünüm çizer. Sol-sol arasında bir oktava sahip olsa da si-mi arası yoğun kullanılan ses bölgesidir. İnce re sesinde geçici kalış yapar. Sekizlik, dörtlük ve iki dörtlük notalardan oluşan sade bir ritmik yapısı vardır. Küçük üçlü ve büyük üçlü atlamalar görülür. Eser, diğer Japon ninnileri gibi silabik özellik taşır.

Sonuç

İncelenen 50 Türk ninnisinde saptanan renk paleti kısmen farklılık göstermiştir. Türk kültüründe temizliğin, güzelliğin sembolü olan ak ile genellikle kötü olaylarla ilişkilendirilen kara sıfatları en fazla kullanılan kelimeler iken; Japon kültüründe gücü simgeleyen kırmızı Japon ninnilerinde en çok adı geçen renk olmuştur. Ninnilerde yer alan çiçek adları, coğrafi ve kültürel farklılığı gözler önüne sermiştir. Türk ve Japon ninnilerinde kullanılan çiçek adlarının hiç birisi ortak değildir. Türk ninnilerinde bülbül ile ilişkilendirilen gül ile sümbül gibi çiçekler; Japon ninnilerinde ise önemli simgesel anlamlara sahip olan kiraz çiçeği ile nilüfer ve kamelya çiçekleri saptanmıştır. İncelenen ninnilerde yer alan hayvan isimleri de farklılık göstermektedir. Türk ninnilerinde saptanan koyun, kuzu, deve, bülbül gibi hayvanlar Japon ninnilerinde yer almazken; Japon ninnilerinde görülen domuz, ağustos böceği, sincap gibi hayvanlar da Türk ninnilerinde saptanmamıştır. Bu durumda coğrafi ve kültürel farklılık etkili olmuş olmalıdır. At, kedi ise her iki kültüre ait ninnilerde de yer almıştır. Türk ve Japon ninnilerinde yer alan meyve isimleri, tıpkı çiçek adları gibi birbirlerinden tamamen farklıdır. Türk ninnilerinde armut, kavun, ayva; Japon ninnilerinde ise yenedünya, balmumu meyvesi ve elma yer almaktadır. Kıyafet ve aksesuarların incelenmesi sonucunda, çok sayıda kıyafet unsuruna rastlanmamakla birlikte, yöresel kıyafetlerin öne çıktığı söylenebilir. Türk ninnilerinde çarık; Japon ninnilerinde ise kimono, kuşak ve bir çeşit terlik olan jojo yer almıştır. Yiyecek ve içecekler sınıfında coğrafi farklılık dikkat çekmiştir. Japon ninnilerinde çay ve onigiri öne çıkarken; Türk ninnilerinde genellikle şekerli besinler saptanmıştır. Yeryüzü oluşumları ve mekanlar benzerlik göstermekle birlikte, Japon ninnilerinde dağ öne çıkmıştır. Çeşitli nesnelere arasında Türk ninnilerinde beşik ve davul; Japon ninnilerinde davul, sho flütü ve beşik saptanmıştır.

Temenniler alt başlığında, bebeğe yönelik uyusun, büyüsün, ağlamasın kelimeleri her iki kültürde de saptanmıştır. Bununla birlikte Türk ninnilerinde bebeğin gelecekte iyi bir meslek sahibi olması, iyi bir kişi olması gibi arzular yer alırken, Japon ninnilerinde böyle temenniler görülmez. Bu durumun oluşmasında, Japon ninnilerinin genellikle bebek bakıcıları tarafından; Türk ninnilerinin ise anneler tarafından söylenmesi neden olmuş olmalıdır. Ninnilerde yer alan aile fertleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Türk ninnilerinde annenin ağzından baba kelimesi en çok tekrar edilirken, Japon ninnilerinde ninni söyleyen bebek bakıcısının kendisinden söz etmesi öne çıkmıştır.

Melodik ve ritmik açıdan Türk ve Japon ninnilerinin önemli farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Türk ninnileri başta hüseyini ve hicaz olmak üzere geleneksel Türk makam dizilerinde yazılmıştır. Japon ninnilerinde geleneksel Japon müziği ile paralel şekilde pentatonik diziler sık kullanılmıştır. Ritmik açıdan Türk ninnileri daha karmaşık bir görünüm çizer. Bu durum, süsleme seslerin çokluğu ile ilgilidir. Buna karşın Japon ninnilerinde ritmik yapı daha sadedir. Ölçü anahtarları açısından Japon ninnileri eşit zamanlı 2/4, 4/4 gibi ritmik özellikler gösterirken, Türk ninnileri hem eşit

zamanlı hem de 5/8 gibi karma-aksak ölçü tiplerinde de yazılabilmektedir. Bununla birlikte ağıt tipindeki bir ninni ise serbest zamanlıdır. Türk ninnileri melizmatik –bir heceye karşı çok sayıda nota- özellik çizerken, Japon ninnileri sila-bik –bir heceye karşı bir nota- özelliği gösterir. Bu durum, incelenen 10 ninnide de aynıdır. Geleneksel Türk müziğinde melizmatik nota kullanımı çok yaygındır. Bu durum ninnilere de yansımıştır. Ses alanı incelenen iki Türk, bir Japon ninnisinde beşli aralıkta iken, diğer ninnilerde oktav ya da oktavı aşan geniş ses bölgelerine ulaşmıştır. Türk ninnilerinde sıklıkla küçük ve büyük ikili ses hareketleri yoğundur. Bu durum, Türk müziğinin genel özellikleri arasındadır. Bununla birlikte Japon ninnilerinde çok daha fazla büyük ve küçük üçlü aralıklar ile ses atlamaları görülür.

Türk ve Japon ninnileri, coğrafi ve kültürel farklılıkları çok net şekilde ortaya koymuştur. Ninnileri söyleyen kişilerin (anne ya da bebek baccısı vb.) olması, ifade farklılıklarına neden olmuştur. Sözlerin ve melodilerin genel anlamda sadeliği ise her iki kültüre ait ninnilerde de ortakdır.

Kaynakça

Atalay, Besim (1986). *Divanü Lügati't Türk Tercümesi, C.3.*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.

Çelebioğlu, Amil (2000). *Türk Ninniler Hazinesi*, İstanbul: Kitabevi Yay. Ninnilere erişmek için faydalanılan kaynak

Çoruhlu, Yaşar (2002). *Türk Kültürünün Ana Hatları*, İstanbul: Kabcacı Yay.

Demir, Necati (2007). “Türk Ninnilerinin Dili”, Url: http://www.necatidemir.net/images/demir/bko-sem/ninnilerin_dili.pdf, s.1-15.

Gelişli, Yücel ve Elçin Yazıcı (2016). “Ninniler ve Çocuk Eğitimindeki Önemi”,

Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi, 01/01, s.1-7.

Gubler, Greg (1974). “Kitsune: The Remarkable Japanese Fox”, *Southern Folklore Quarterly*, 38/2, s.121-134.

Hockley, Allen, “Women: Real&Imagined”, *Globetrotter Japan People*, https://ocw.mit.edu/ans7870/21f/21f.027/gt_japan_people/ga1_essay04.html (Erişim Tarihi: 12.05.2018) Ninnilere erişmek için faydalanılan kaynak

Ikeda, Kikan (1958). *Sei Shonagon, Ken Akiyama, Shinji Kishigami, Makura no Soshi*,

Iwanami. Ninnilere erişmek için faydalanılan kaynak

Kıraç, Ekrem (1997). “Türk Halk Şiirinde Ritm, Ezgi ve Ninni Söyleme Geleneğinin Rolü”, *PAÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.3, s.38-40.

Masaharu, Hasegawa (1989). *Shoku Nihongi (Shin Nihon Koten Bungaku Taikei) (Japanese Edition)*, Japonya: Iwanami Shoten.

Masuda, Sayo (1959). “Geisha”, *Gendai Kyoyo Zenshu: Nihon no Jyosei (Japanese Women)*, Vol. 11, Tokyo, s. 138-219.

Nishidate, Yoshiko (2016). *子守唄のえほん—親子でうたい継ぐ* CD付, Yayımcı firma: チャイルド本社; 愛蔵版 Düzenleyen: 日本子守唄協会(Japonya Ninni Derneği) S.2, Ninnilere erişmek için faydalanılan kaynak

Ogiwara, Miyoko (1985). “「江戸子守歌」についての一考察”, *The Bulletin of Musashino Junior College (白梅学園大学・短期大学紀要)*, Vol.2, s.51-60.

Ohnuki-Tierney, Emiko (2002). *Kamikaze, Cherry Blossoms and Nationalisms*.

Ögel, Bahaeddin (1984). *Türk Kültür Tarihine Giriş VI.*, Ankara: Kültür ve Turizm Yay.

Öztürk, Ali Osman (1998). Türk Halk Türkülerinde Söz Kalıpları, Eğretileme ve Simgeler. Pertev Naili Borotav'a Armağan. Ankara.

Selvi, İnan (2008). Türk Halk Edebiyatında Turna Motifli Türküler. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.

Sönmez, Veysel ve Füsün G. Alacapınar (2011). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Anı Yay.

Takagi, Ichinosuke (1966). Nihon Koten Bungaku Taikei, Tokyo: Iwanami Shoten.

The Metropolitan Museum of Art, "Sho-Japanese-Early Tahugawa Period", Url: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/503052>, Yüklenme Tarihi: 26.08.2017; Erişim Tarihi: 02.04.2018.

Uğurlu, K. Emine (2004). "Kültürel Bellek Aktarıcısı Olarak Ninni", Milli Folklor, 26/12, s.43-52.

Washio, Noriyoshi. 中国と日本における色彩語の対, Url: <http://www.cgu.ac.jp/Portals/0/1-library/kiyou/n31-3.pdf>, s.51-66.

Wells, Keiko (1997). Japanese Folksongs Created by Child Nursemaids", Ritsumeikan University.

唄いつぐ-親から子へ CD付, Yayımcı firma: 産経新聞社 Düzenleyen: 日本子守唄

協会 (Japonya Ninni Derneği) 2007/7

İnternet Kaynakları:

Url1: <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 20.10.2021

Url2: <http://www.meijishowa.com> Erişim Tarihi: 05.03.2018

Url2: <http://www.komoriuta.jp/cover.html> Erişim Tarihi: 01.03-30.06.2018.

Url3: <http://muza-chan.net/japan/index.php/blog/japanese-lullaby>; Erişim Tarihi: 01.04.2018.